

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

©2024 ТАНКЛЕВСЬКА Н. С., МІРОШНИЧЕНКО В. О.

УДК 336:658.1:005.934

JEL: D81; G32

Танклевська Н. С., Мірошніченко В. О. Фінансова стійкість підприємств в умовах цифрової економіки

Мета статті – дослідити поняття фінансової стійкості підприємства та цифрової економіки, проаналізувати вплив цифрової економіки на фінансову стійкість підприємств; виявити й описати позитивні та негативні аспекти функціонування господарств під дією трансформаційних процесів цифрової економіки; згенерувати теоретичні положення щодо ефективного механізму укріплення фінансової стійкості підприємств, які будуть адаптовані до сучасних умов цифровізації економіки. Під час дослідження було з'ясовано, що фінансова стійкість є базовим показником функціонування підприємства та відображає його загальний грошовий баланс, наявність необхідних для стабільного розвитку ресурсів. Через дію низки негативних факторів фінансова стійкість вітчизняних підприємств суттєво похитнулася. Проте виходом із кризи став активний розвиток цифрової економіки, яка являє собою систему економічних відносин, де базовими засобами виробництва та рушійними факторами є цифрові дані та транзакції в мережі Internet. Було з'ясовано, що позиції України в рейтингу використання інформаційно-комунікаційних технологій суттєво зросли. Це говорить про те, що підприємства почали стрімко й успішно освоювати нові виклики. Також у статті проаналізовано позитивні та негативні аспекти дії цифрової економіки на підприємства та їх фінансову стійкість. Негативні сторони цифровізації економіки є значною перешкодою для вітчизняних підприємств, проте не є кризовими і можуть бути вирішені при розробці та застосуванні ефективних стратегій розвитку. Для підвищення фінансової стійкості вітчизняних підприємств було запропоновано застосування низки заходів, що зміцнить становище підприємства на ринку та дозволить йому активніше вести свою діяльність в умовах активного розвитку цифрової економіки; дасть змогу якісно моніторити ситуацію та вчасно реагувати на загрози та ризики, які пов'язані із конкурентами, споживачами, державою та міжнародними зв'язками. Також для підприємства відкриваються нові перспективи залучення фінансування та міжнародного партнерства, а ще – активного навчання на міжнародних і вітчизняних платформах у дистанційному режимі на безоплатній основі.

Ключові слова: фінансова стійкість, цифрова економіка, цифровізація, управління фінансами, фінансування, державні програми, кібербезпека.

Рис.: 3. **Бібл.:** 14.

Танклевська Наталія Станіславівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та фінансів підприємства, Державний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: ntanklevska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2906-4051>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAD-4322-2020>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57215584023>

Мірошніченко Вікторія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри нових медіа та медіадизайну, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (вул. Дворянська, 2, Одеса, 65000, Україна)

E-mail: viki.mir1005@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-6481-3151>

UDC 336:658.1:005.934

JEL: D81; G32

Tanklevska N. S., Miroshnychenko V. O. Financial Sustainability of Enterprises in the Digital Economy

The aim of the article is to study the concept of financial sustainability of enterprise and digital economy, to analyze the impact of the digital economy on the financial sustainability of enterprises; identify and describe the positive and negative aspects of the functioning of enterprises under the influence of the transformation processes of the digital economy; to generate theoretical provisions on an effective mechanism for strengthening the financial sustainability of enterprises, which will be adapted to the current conditions of digitalization of the economy. In the course of the study, it was found that financial sustainability represents the basic indicator of the enterprise's functioning and reflects its overall money balance, the availability of resources necessary for stable development. Due to a number of negative factors, the financial sustainability of domestic enterprises has been significantly shaken. However, the way out of the crisis was the active development of the digital economy, which is a system of economic relations where the basic means of production and driving factors are digital data and transactions on the Internet. It is found that Ukraine's position in the ranking of the use of information and communication technologies has increased significantly. This suggests that enterprises have begun to rapidly and successfully adapt to new challenges. The article also analyzes the positive and negative aspects of the impact of the digital economy on enterprises and their financial sustainability. The negative aspects of digitalization of the economy are a significant obstacle for domestic enterprises, but they are not crisis ones and can be solved by developing and applying effective development strategies. To increase the financial sustainability of domestic enterprises, it was proposed to apply a number of measures that will strengthen the position of the enterprise in the market and allow it to be more active in the context of active development of the digital economy; allowing to qualitatively monitor the situation and respond in a timely manner to threats and risks associated with competitors, consumers, the State and international relations. Also, new prospects are opening up for the enterprise to attract funding and international partnerships, as well as prospects of an active training on international and domestic platforms remotely and free of charge.

Keywords: financial sustainability, digital economy, digitalization, financial management, financing, government programs, cybersecurity.

Fig.: 3. **Bibl.:** 14.

Tanklevska Nataliya S. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Economics and Finance of Company, State University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: ntanklevska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2906-4051>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAD-4322-2020>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57215584023>

Miroshnychenko Viktoriya O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of New Media and Media Design, Odesa I. I. Mechnikov National University (2 Dvorianska Str., Odesa, 65000, Ukraine)

E-mail: viki.mir1005@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-6481-3151>

Економічне становище сучасних підприємств України перебуває у стані кризи та потребує значних фінансових ресурсів для стабілізації діяльності, розробки та впровадження антикризових стратегій. Пов'язано таке становище передусім із впливом таких факторів, як, по-перше, всесвітня пандемія COVID-19, по-друге, повномасштабне вторгнення росії на територію України. Пандемія COVID-19, наслідком якої стали жорсткі обмеження щодо пересування у громадських місцях, дала негативний результат для більшості підприємств малого та середнього бізнесу. Здебільшого це вплинуло на підприємства харчової, туристичної, розважальної та інших галузей, які направлені на «живий» потік клієнтів. Пандемія також вплинула й тим, що, окрім клієнтів, підприємства втратили частково і своїх працівників, адже змушені були скоротити штати через понесені збитки, що безпосередньо вплинуло і на їхню фінансову стійкість. Другим, більш масштабним, ударом по стабільності функціонування підприємств стало повномасштабна війна, яку розв'язала росія.

За дії низки несприятливих чинників дуже важливого значення набуває формування дієвого механізму щодо забезпечення фінансової стійкості кожного окремого підприємства, що, своєю чергою, гарантує стабільність і стійкість економіки країни загалом. Для розроблення та реалізації ефективних управлінських рішень щодо стабілізації фінансового стану підприємства слід уважно підійти до вибору відповідного аналітичного інструментарію, що формує адекватну та достовірну інформаційну базу. На сьогодні у світі, в тому числі й в Україні, відбувається активна цифрова трансформація економіки. Суть такої трансформації полягає в суттєвих змінах усієї структури економіки, появі віртуальних товарів і послуг, а також їх віртуальному просуванню на ринки збуту. Особливого сплеску цифрова трансформація діяльності підприємств зазнала під час дії карантинних обмежень, адже саме перехід бізнесу або його частини у площину мережі Internet було ледь не єдиним виходом зберегти прибутковність.

Вивчення системи фінансової стійкості та безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації економіки та стрімкого розвитку цифрових технологій нині є досить актуальною темою для досліджень, яка розглядається у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Питання цифрової трансформації економіки та її впливу на фінансову стійкість підприємства розглядалися у працях О. Ареф'євої, О. Барановського, А. Берл'є, І. Бланка, А. Єпіфанова, С. Ілляшенка, Т. Меменбург, Г. Пирогова, Г. Шиназі та інших. Стратегічний розвиток суб'єктів підприємницької діяльності за умов цифрової трансформації економіки висвітлювали у своїх наукових працях такі вчені: А. Андерсон, В. Андреева, С. Задрізна, Е. Кайлік, Н. Краузе, О. Криволоручко, М. Портер, Д. Тапскотт та ін.

Сьогодні в наукових працях багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців активно досліджуються фінансова стійкість суб'єктів господарювання в умовах змін, викликів і глобалізації. Проте, на нашу думку, вплив трансформаційних процесів цифрової економіки на фінансову стійкість підприємства недостатньо мірою досліджено та вимагає більш ретельного та детального вивчення.

Метою дослідження є визначення впливу цифрової економіки на фінансову стійкість підприємств, а також виявлення основних напрямів зміцнення фінансової стійкості підприємств, які адаптовані до сучасних умов цифровізації економіки.

Структурно-логічну схему наукового дослідження на тему: «Фінансова стійкість підприємств в умовах цифрової трансформації економіки» наведено на *рис. 1*.

У результаті дослідження поняття «фінансова стійкість» автори дійшли висновку, що існують декілька підходів до його визначення. Підходи до визначення поняття фінансової стійкості відображено на *рис. 2*.

Таким чином, під фінансовою стійкістю підприємства доцільно розуміти базовий показник функціонування господарства, який відображає його загальний грошовий баланс, наявність необ-

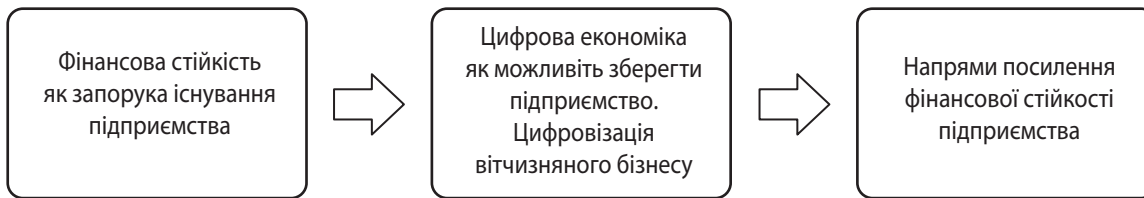

Рис. 1. Структурно-логічна схема наукового дослідження

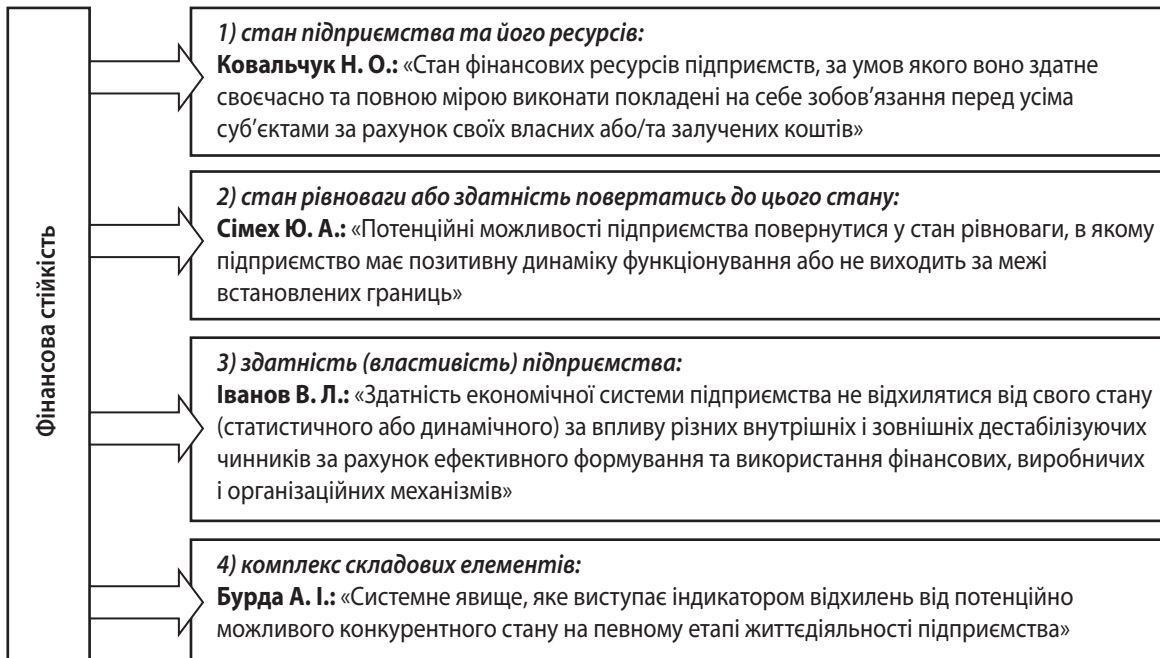

Рис. 2. Підходи до визначення поняття «фінансова стійкість»

Джерело: складено авторами за даними [1–4].

хідних для стабільного розвитку ресурсів, які підприємство може використати для протидії внутрішнім і зовнішнім ризикам без шкоди для господарської діяльності.

На сьогодні під дією низки чинників економіка багатьох країн, у тому числі й України, зазнає суттєвого впливу цифрових технологій. У зв'язку з цим підприємцям слід формувати стратегію розвитку свого підприємства з урахуванням впливу цифровізації, тобто в умовах цифрової економіки. Саме цифрова економіка може бути одним із факторів забезпечення фінансової стійкості як окремого підприємства, так і економіки країни загалом, оскільки вона є більш стійкою до ряду зовнішніх умов, адаптивною, прогресивною.

Вперше термін «цифрова економіка» був використаний у 1944 р. Доном Тапскоттом (*D. Tapscott*). Він наводив таке визначення цифрової економіки: «економічна діяльність, яка, на відміну від традиційної економіки, визначається мережевою свідомістю та залежністю від віртуальних техно-

логій» [5]. У доповіді «Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти» поняття цифрової економіки визначають як економіку, яка базується на сучасних цифрових комп'ютерних технологіях та інформаційно-комунікативних технологіях (ІКТ). Проте слід розуміти, що, на відміну від інформатизації, цифрова трансформація бізнесу не обмежується розробкою та впровадженням інформаційних технологій, а ще докорінно змінює сфери та бізнес-процеси на базі мережі Internet і новітніх цифрових технологій [6]. Таке перетворення було зумовлено тим, що головним ресурсом цифрової економіки є саме інформація, яка представлена в цифровому форматі, і порівняно із матеріальними ресурсами вона має невичерпний характер.

Стрімкі зміни в цифрових технологіях зумовили виділення чотирьох основних етапів еволюції цифрової економіки [7]:

- ★ **1-й етап (1990–2000 рр.).** На цьому етапі відбувається формування необхідної інфраструктури для доступу до мережі Internet, сайтами користуються лише для читання та

отримання необхідної інформації, проте доступу до розміщення та просування власної інформації поки немає;

- ✦ **2-й етап (2000–2010 рр.).** На цьому етапі уже з'являється доступ користувачів мережі Internet до створення даних та їх накопичення;
- ✦ **3-й етап (2010–2020 рр.).** Активний розвиток соціальних мереж і різноманітних додатків для обміну інформацією;
- ✦ **4-й етап (розпочався у 2020 р.).** На цьому етапі передбачається створення Нейронету, тобто мережі, де буде можлива комунікація між людьми, речами та тваринами, яка буде базуватися на принципах нейрокомунікації, а також використання штучного інтелекту (ШІ). Нині уже відбувається активне застосування ШІ, що дозволяє створювати цікаві та нестандартні рішення та формувати логічні відповіді на питання на базі відомих даних.

Таким чином, цифрову економіку можна трактувати як систему економічних відносин, де базовими засобами виробництва та рушійними факторами є цифрові дані та транзакції в мережі Internet. Використання цифрових даних як ресурсу може значно підвищити ефективність функціонування підприємства та збільшити цінність для одержаних товарів / послуг. Цифровізація економіки стала важливим і пріоритетним напрямом вітчизняного економічного розвитку, що дасть змогу зробити Україну однією із цифрових держав-лідерів.

Нині цифровізація є одним із ключових шляхів трансформації вітчизняної економіки. Вона набула активного розвитку ще під час запровадження карантинних обмежень у період пандемії COVID-19. Після початку повномасштабного вторгнення цифровізація стала ледь не єдиним шляхом порятунку для більшості підприємств. Цифрова економіка для ряду вітчизняних підприємств має низку таких переваг:

- 1) застосування цифрових технологій дозволить перевести у площину мережі Internet операції із купівлі-продажу товарів чи послуг, що, своєю чергою, не потребує наявності «фізичного» підприємства. У реаліях сьогодення таке рішення дозволить вести бізнес із різних точок світу та гарантує більш безпечно для працівників робоче місце;
- 2) ведення сторінок у соціальних мережах, просування сайту допоможе розширити географію ведення бізнесу та знайти нові канали збуту, зменшивши при цьому кількість посередників;

- 3) спрощення ведення звітності та аналізу завдяки використанню новітніх програм і серверів;
- 4) відкритість цифрових систем, що дозволить надавати доступ до великих обсягів інформації на хмарних сховищах зовнішнім партнерам, що значно збереже час на пересилку інформації та її декодування;
- 5) переведення управлінських процесів у дистанційний формат і ведення єдиної інформаційної бази для підприємства, що дозволяє суттєво скоротити організаційні витрати, а також підвищити рівень достовірності інформації;
- 6) застосування сучасних можливостей цифрової економіки допоможе підприємствам вийти на міжнародні фондові ринки та ринки IPO, адже сучасний стан вітчизняної економіки потребує ефективного фінансування через втрати коштів у результаті пандемії та військових дій [8];
- 7) участь у державних і міжнародних програмах.

Вдала політика в галузі цифрової економіки може не лише зміцнити позиції вітчизняного бізнесу на внутрішньому ринку та забезпечити сталий і стабільний його розвиток, а ще й підвищити рівень конкурентоспроможності підприємств на зовнішньому ринку. Саме завдяки швидкій реалізації програм цифровізації економіки урядом України за активної підтримки зарубіжжя було розроблено та впроваджено багато проектів, програм, відкрито платформи для доступного інформування підприємств про їхні можливості. Однією з таких платформ є Маркетплейс фінансових можливостей для бізнесу в рамках проекту «Дія.Бізнес», де бізнесмени можуть обрати для себе найбільш прийнятну фінансову програму, ознайомившись більш детально з умовами отримання допомоги [9]. Також у межах проекту «Дія.Бізнес» і завдяки підтримці іноземних партнерів за 2023 р. на відомих міжнародних виставках у світі було представлено 14 українських стендів. Близько 130 вітчизняних компаній у різних галузях та IT-сфері мали змогу представити свою продукцію / послуги для світового ринку. У результаті цієї виставки були підписані експортні контракти на загальну суму близько 353 млн грн. Проекти на суму понад 184 млн грн поки ще перебувають на етапі підписання [10].

У 2017 р. Україна за рівнем використання інформаційно-комунікаційних технологій посідала 85-те місце серед 138 країн, які оцінювали. А уже у 2019 р. Україна поліпшила свої показники та посіла 77-ме місце. Незважаючи на початок пандемії,

а потім і військових дій на власній території, місце України в рейтингу використання інформаційно-комунікаційних технологій підвищується, і станом на кінець 2023 р. вона посідала 59-те місце, що на 4 позиції вище, ніж у 2022 р. [11].

Проте поряд із перевагами активної цифрової трансформації є і низка суттєвих недоліків (рис. 3).

Для зміцнення своєї фінансової стійкості в умовах цифрової економіки підприємству слід:

- 1) приділити значну увагу розробці та впровадженню системи індикаторів його фінансового стану, що дозволить вчасно реагувати на зміни та приймати рішення;
- 2) розробити та впровадити сучасну систему захисту інформації та боротьби із кіберзлочинністю, а також ретельно перевірити коло осіб, які мають до неї доступ;
- 3) провести тренінги, підвищення кваліфікації або навчання персоналу новітнім цифровим компетенціям;
- 4) постійно моніторити офіційні сайти державних установ, що дозволить відстежувати ситуації в режимі реальних змін і можливостей, адже сьогодні уряд активно розробляє платформи та проекти для розвитку бізнесу;
- 5) впроваджувати в роботу підприємства нові цифрові продукти та технології;
- 6) вчасно на якісно проводити моніторинг та оцінку можливої дії зовнішніх ризиків та загроз;
- 7) брати участь у програмах розвитку фондового ринку, подавати заявки на фондові

біржі, а також залучати фінансування через краудфандингові платформи;

- 8) брати участь у державних і міжнародних проектах, які на безоплатній основі навчають фінансовій грамотності, особливостям ведення бізнесу у кризових умовах, налагодженню взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами, що є досить важливим аспектом для побудови вдалої фінансової стратегії [13; 14].

ВИСНОВКИ

Таким чином, фінансова стійкість підприємства є базовим показником ефективного функціонування підприємства. Багато вітчизняних підприємств зазнало значного впливу наслідків пандемії COVID-19, а потім і повномасштабного вторгнення РФ та бойових дій, що суттєво підірвало їх фінансову стійкість. Стрімка цифровізація економіки дозволила підприємствам швидко адаптуватися до сучасних умов, адже дозволяє вести бізнес у площині мережі Internet. Проте не всі підприємства змогли швидко зреагувати та пристосуватися до нових викликів, які поставила перед ними цифровізація бізнесу. Для підвищення фінансової стійкості таких підприємств було запропоновано застосування ряду заходів, що зміцнить положення підприємства на ринку та дозволить йому більш активно вести свою діяльність в умовах активного розвитку цифрової економіки. Дасть змогу якісно моніторити ситуацію та вчасно реагувати на загрози та ризики, які пов'язані із конкурентами, спо-

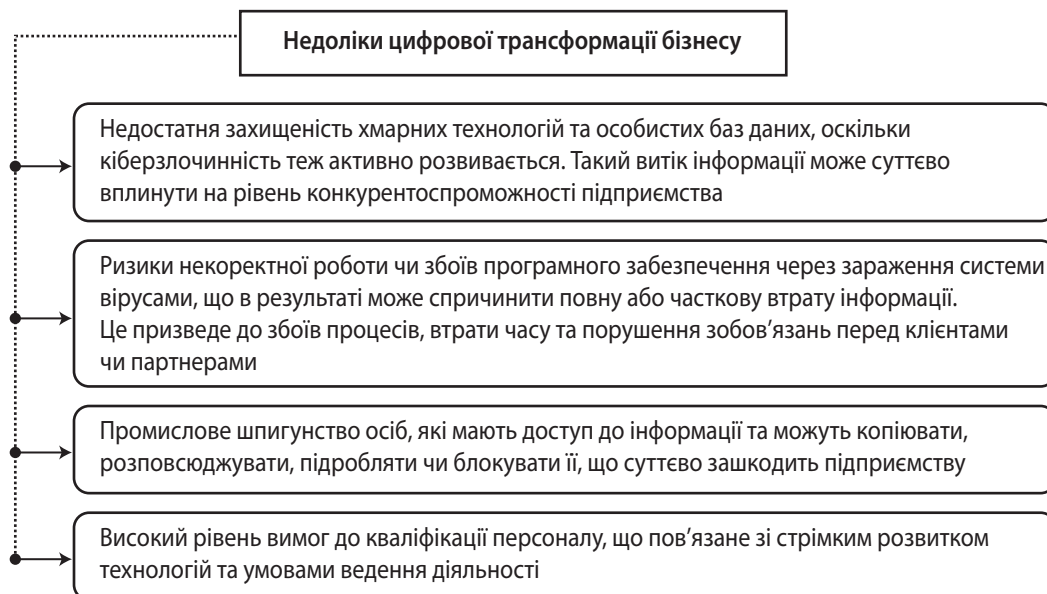

Рис. 3. Недоліки цифровізації економіки

Джерело: складено авторами за даними [12].

живачами, державою та міжнародними зв'язками. Також для підприємства відкриваються нові перспективи залучення фінансування та міжнародного партнерства, а ще – активного навчання на міжнародних і вітчизняних платформах у дистанційному режимі на безоплатній основі.

Перспективою подальших досліджень може бути розробка стратегії виходу вітчизняних підприємств на міжнародні ринки та залучення фінансування з урахуванням можливостей цифрової економіки. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 368–371. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/78.pdf>
2. Сімех Ю. А. Визначення поняття конкурентостійкості підприємства. *Вісник Міжнародного слов'янського університету. Серія «Економічні науки»*. 2007. Т. 10. № 1. С. 12–16.
3. Іванов В. Л., Малов В. А. Забезпечення організаційно-економічної стійкості промислового підприємства. *Економіка. Менеджмент. Підприємство*. 2010. № 22. С. 32–39.
4. Бурда А. І. Методичні підходи до оцінювання впливу складників тріади потенціалу на сталий розвиток підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.12. С. 141–153. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2009/19_12/141_Burda_19_12.pdf
5. Tapscott D. *The Digital Economy: Promise and Peril In The Age of Networked Intelligence*. McGraw-Hill, 1997. 342 p.
6. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти: доповідь / за кер. О. Пищуліної. Київ : Заповіт, 2020. 274 с.
7. Ляшенко В. І., Вишневський О. С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку : монографія. Київ, 2018. 252 с.
8. Танклевська Н. С., Ярмоленко В. В. Сучасний стан та проблеми функціонування фондового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.1>
9. Маркетплейс фінансових можливостей для бізнесу. Дія.Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua/marketplace/finansuvanna>
10. Цифрова трансформація економіки України в умовах війни. Січень 2024 року. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД). URL: <https://www.niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-sichen-2024>
11. Інформаційні ресурси. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
12. Мехед А. А., Варналій З. С. Фінансова безпека підприємств в умовах цифрової економіки. *Вісник університету банківської справи*. 2021 № 3. С. 55–61. DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x3\(4\)2021253524](https://doi.org/10.18371/2221-755x3(4)2021253524)
13. Танклевська Н. С., Мірошниченко В. О. Стратегічні орієнтири посилення фінансового потенціалу аграрних підприємств. *Фінансовий проєкт*. 2017. № 2. С. 53–60. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/874630>
14. Танклевська Н. С. Зарубіжний досвід фінансово-кредитного забезпечення розвитку аграрних підприємств. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2008. № 1. С. 81–87.

REFERENCES

- Burda, A. I. "Metodychni pidkhody do otsiniuvannia vplyvu skladnykh triady potentsialu na stalyy rozvytok pidpriemstva" [The Methodical Features of Triad Constituents Potential Evaluation Influence on Enterprise Steady Development]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, iss. 19.12 (2009): 141-153. https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2009/19_12/141_Burda_19_12.pdf
- "Informatsiini resursy" [Information Resources]. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy*. <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
- Ivanov, V. L., and Malov, V. A. "Zabezpechennia orhanizatsiino-ekonomichnoi stiikosti promyslovoho pidpriemstva" [Ensuring the Organizational and Economic Stability of an Industrial Enterprise]. *Ekonomika. Menedzhment. Pidpriemstvo*, no. 22 (2010): 32-39.
- Kovalchuk, N. O., and Rusnak, T. V. "Finansova stiikist vitchyznianskykh pidpriemstv yak peredumova yikh stabilnoho funktsionuvannia" [Financial Stability of Domestic Companies as a Condition of their Stable Functioning]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, iss. 11 (2016): 368-371. <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/78.pdf>
- Liashenko, V. I., and Vyshnevskiy, O. S. *Tsyfrova modernizatsiia ekonomiky Ukrainy yak mozhlyvist proryvnoho rozvytku* [Digital Modernization of Ukraine's Economy as an Opportunity for Breakthrough Development]. Kyiv, 2018.
- "Marketpleis finansovykh mozhlyvostei dlia biznesu" [Marketplace of Financial Opportunities for Business]. *Diia.Biznes*. <https://business.diia.gov.ua/marketplace/finansuvanna>
- Mekhed, A. A., and Varnalii, Z. S. "Finansova bezpeka pidpriemstv v umovakh tsyfrovoy ekonomiky" [Financial Security of Enterprises in the Digital Economy]. *Visnyk universytetu bankivskoi spravy*, no. 3 (2021): 55-61. DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x3\(4\)2021253524](https://doi.org/10.18371/2221-755x3(4)2021253524)
- Simekh, Yu. A. "Vyznachennia poniattia konkurentostiikist pidpriemstva" [Definition of the Concept

of Competitiveness of the Enterprise]. *Visnyk Mizhnarodnoho slovianskoho universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, vol. 10, no. 1 (2007): 12-16.

“Tsyfrova transformatsiia ekonomiky Ukrainy v umovakh viiny. Sichen 2024 roku” [Digital Transformation of the Economy of Ukraine in the Conditions of War. January 2024]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen (NISD)*. <https://www.niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viynysichen-2024>

Tanklevska, N. S. “Zarubizhnyi dosvid finansovo-kredytnoho zabezpechennia rozvytku ahrarynykh pidpriemstv” [Foreign Experience of Financial and Credit Support for the Development of Agricultural Enterprises]. *Visnyk ahrarynoi nauky Prychornomia*, no. 1 (2008): 81-87.

Tanklevska, N. S., and Miroshnychenko, V. O. “Stratehichni oriientyry posylennia finansovoho potentsialu ahrarynykh pidpriemstv” [Strategic Guidelines for Strengthening the Financial Potential of Agrarian Enterprises]. *Finansovy prostir*, no. 2 (2017): 53-60. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/view-ByFileId/874630>

Tanklevska, N. S., and Yarmolenko, V. V. “Suchasnyi stan ta problemy funktsionuvannia fondovoho rynku v Ukraini” [Current Situation and Problems of Stock Market Functioning in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, no. 7 (2021).

DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.1>
Tapscott, D. *The Digital Economy: Promise and Peril In The Age of Networked Intelligence*. McGraw-Hill, 1997.

Tsyfrova ekonomika: trendy, ryzyky ta sotsialni determinanty : dopovid [Digital Economy: Trends, Risks and Social Determinants : Report]. Kyiv: Zapovit, 2020.

УДК 330.47.35

JEL: D20; M11

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-255-262>

ФОРМУВАННЯ ПЛОЩИНИ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ДІЄЮ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ

©2024 КАПЕЛЮШНА Т. В.

УДК 330.47.35

JEL: D20; M11

Капелюшна Т. В. Формування площини безпеки підприємства під дією ризиків і загроз

Стаття присвячена питанню безпеки, що нині перебуває в полі зору як найбільш затребувана та необхідна потреба для функціонування суб'єктів господарювання, населення, світу. Проаналізовано етимологію понять «ризик» та «загроза», надано аргументи щодо необхідності чіткого розмежування цих категорій. Зазначено, що ризик є вірогідністю настання події та не завжди приводить до негативних наслідків. Загроза є результатом реалізації ризику, ступінь її впливу на результати діяльності значний, а інколи – руйнівний, що може призвести до суттєвих втрат підприємства. Надано визначення понять безпеки та небезпеки, які корелюють та є віддзеркаленням одне одного. Підкреслено, що безпека та небезпека протилежні за своїми значеннями, оскільки безпека полягає у відсутності небезпеки, крім того, підприємство перебуває в безпеці, коли реально захищено від небезпек. З'ясовано, що обидва поняття є станами, причому безпеці властивий розвиток, а небезпеці – занепад, стагнація. Запропоновано розглядати безпеку та небезпеку у сформованій площині для усунення плутанини понять ризиків і загроз. Виокремлено ділянки відображення стану безпеки (небезпеки) під дією ризиків і загроз, надано їх графічне представлення. Наведено відображення різниці між впливом ризиків і загроз, їх дію у вигляді результатів зміни ознак безпеки з формуванням передумов для небезпеки. Ознаками підприємства запропоновано розглядати результати діяльності через: здатність до розвитку, конкурентоздатність, стійкість, платоспроможність, прибутковість і рентабельність, інтереси зацікавлених сторін. Окреслено площину безпеки за вектором руху ризиків і загроз залежно від сили їх дії. Таким чином, стан безпеки змінюється, починаючи від традиційного абсолютно стійкого; стійкого; умовно стійкого – до станів, що нестимуть деструктив. Визначено ключові ознаки стану безпеки через відображення різниці впливу ризиків і загроз. Підтверджено важливість отриманих результатів дослідження, зокрема розмежування ризиків і загроз, для формування безпекової площини підприємства та обрання дієвих підходів до управління безпекою залежно від перебування підприємства в конкретній площині.

Ключові слова: безпека підприємства, загроза, ризик, невизначеність, небезпека, площина безпеки, стани безпеки, управління безпекою підприємства.

Рис.: 2. Бібл.: 17.

Капелюшна Тетяна Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління інформаційною та кібернетичною безпекою, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій (вул. Солом'янська, 7, Київ, 03110, Україна)

E-mail: e-skr@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7490-6751>

UDC 330.47.35

JEL: D20; M11

Kapeliusha T. V. Formation of the Security Plane of Enterprise under the Influence of Risks and Threats

The article is devoted to the issue of security, which is currently in sight as the most demanded and necessary for the functioning of economic entities, the population, and the world. The etymology of the concepts of «risk» and «threat» is analyzed, arguments on the need for a clear distinction between these